

Vlaanderen
is open ruimte

Eindevaluatie

Gebiedsgerichte werking in PDPO II

(2007 - 2013)

VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ

VLM.be

Colofon

Samenstelling: Vlaamse Landmaatschappij

Coverfoto: © Provincie Oost-Vlaanderen

Verantwoordelijk uitgever: Toon Denys, Gedelegeerd bestuurder, Gulden Vlieslaan 72, 1060 Brussel

Datum: mei 2016

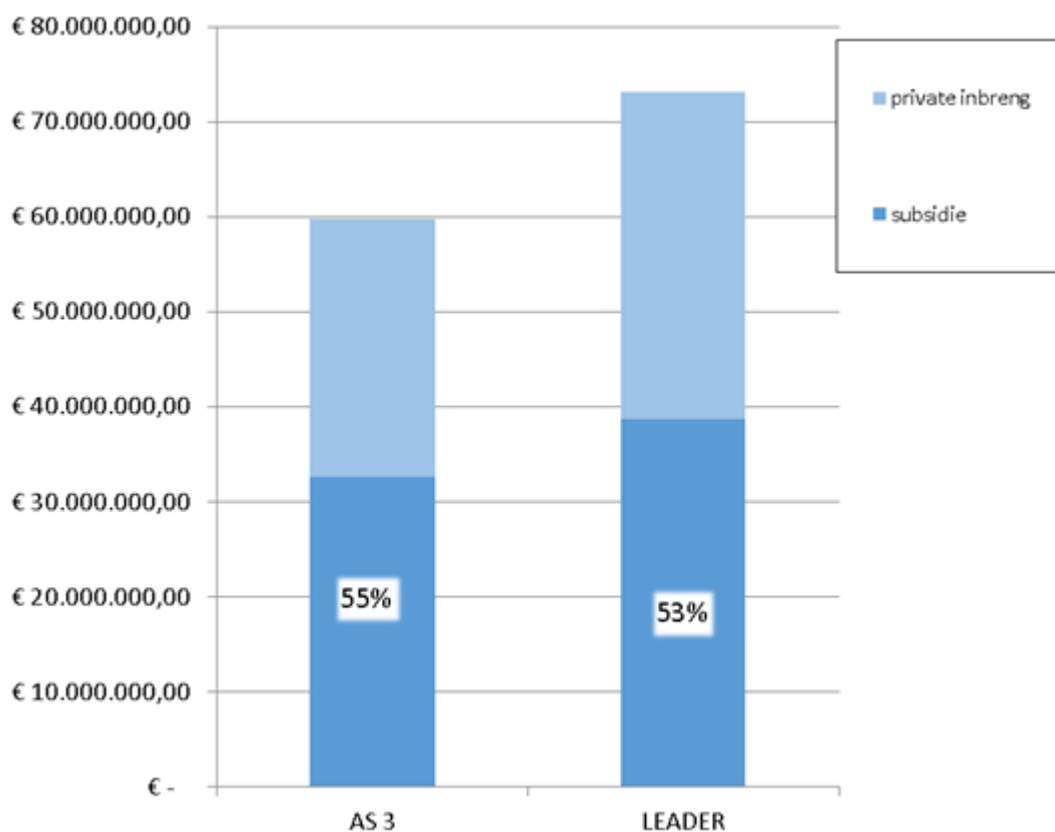
In een financieringsprogramma als PDPOII staan de projecten, en dus de realisaties op het terrein, centraal. In dit document worden de projecten dan ook uitgebreid onder de loep genomen. Het grootste deel beslaat een vergelijkende analyse van de projecten van As 3 en Leader. Daarbij worden telkens eerst As3 en Leader vergeleken. Daarna wordt de opsplitsing in provincie en Leadergebied gemaakt. Een belangrijke vraag is in hoeverre de As3 - projecten en de Leader-projecten verschillen. Zorgt de Leadermethodiek bijvoorbeeld voor andere, meer kleinschalige, gebiedsgerichte en geïntegreerde projecten dan As 3? In het derde onderdeel worden de resultaten en de impact van de projecten op het terrein besproken. De resultaten zijn grotendeels gebaseerd op het kader dat Europa daarvoor uitwerkte en werden voor een groot deel al opgenomen in de mid-term evaluatie van PDPOII. In het laatste deel wordt ingezoomd op de samenwerkingsprojecten binnen Leader.

© RLHV Frederik Santermans

Figuur 1: Investeringsvolume per as
Bron: goedgekeurde projecten (eindevaluatie)

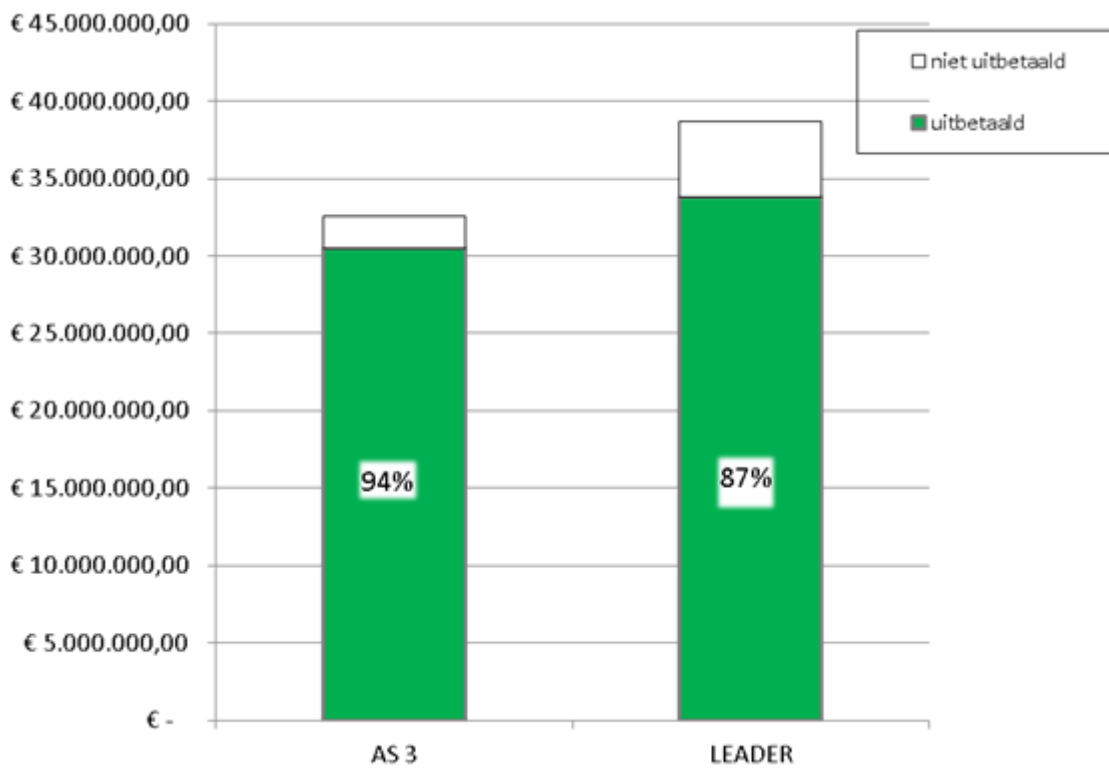

Uit figuur 1 blijkt dat Leader meer heeft geïnvesteerd in absolute cijfers. Dat is logisch omdat het voorziene budget beduidend hoger was. AS 3 heeft daarentegen een hoger subsidie-aandeel in vergelijking met Leader (verschil van 2%).

De volgende figuur toont wat de goedgekeurde projecten effectief uitbetaald kregen. In de gebiedsgerichte plattelandsmaatregelen wordt er 90,2% effectief uitbetaald aan de promotoren. Het restbudget wordt voornamelijk geboekt binnen Leader.

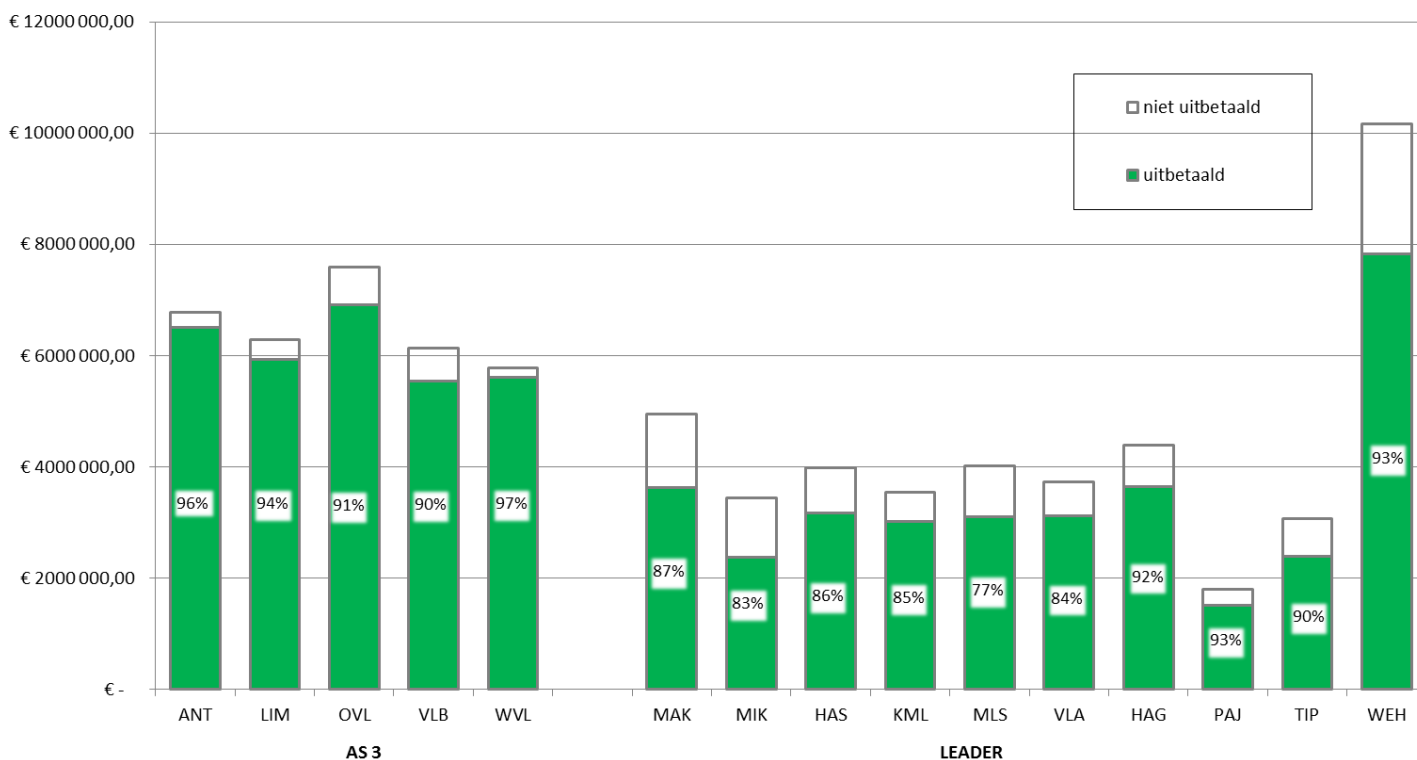
Figuur 2: Effectieve besteding bij goedgekeurde projecten

Bron: goedgekeurde projecten (eindevaluatie)

In figuur 3 wordt duidelijk dat er vooral binnen Leader grote verschillen zijn in het percentage effectieve bestedingen tussen de Leadergebieden. In Meetjesland-Leie-Schelde (MLS) laten de promotoren het meeste geld liggen. Verschillende projecten werden er vroegtijdig afgebroken of voerden niet alle onderdelen uit. In de provincies West-Vlaanderen en Antwerpen werd bijna het volledige toegewezen bedrag voor de As 3-werking ook effectief besteed.

Figuur 3: Effectieve besteding bij goedgekeurde projecten volgens provincie / Leadergebied
Bron: goedgekeurde projecten (eindevaluatie)

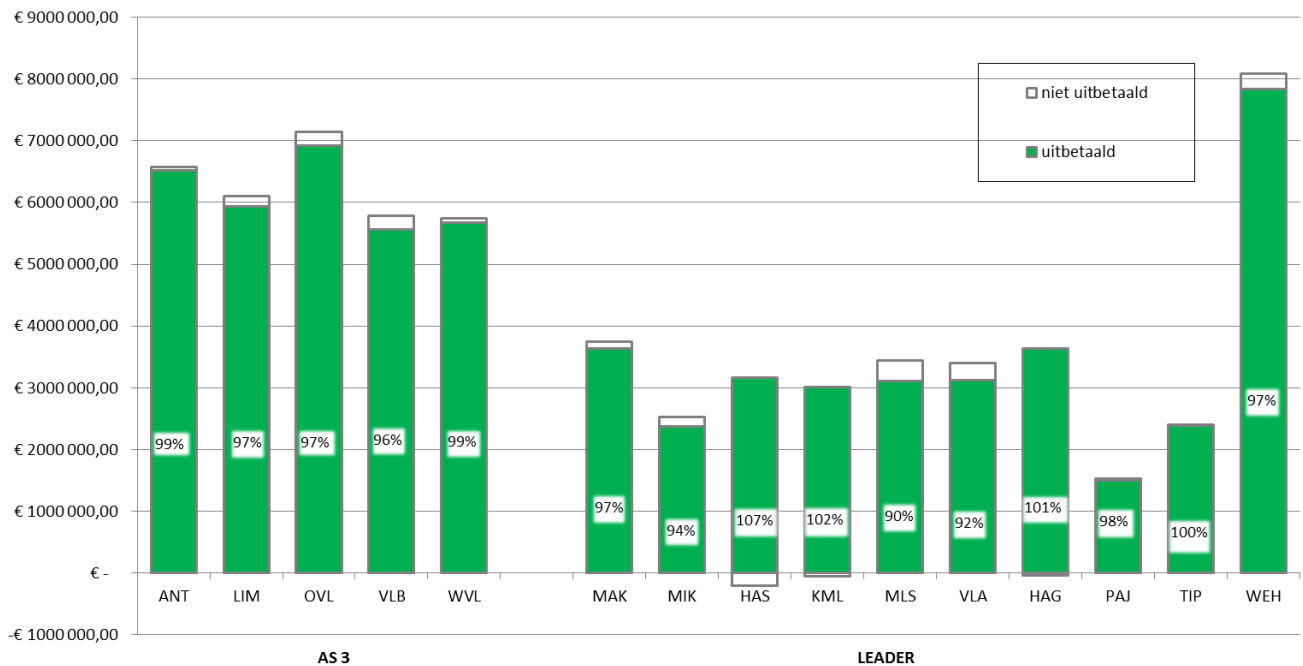
De volgende figuur geeft weer wat de finale besteding is per as (het gaat hier om zowel de middelen voor de projecten als ook de werkmiddelen die de plaatselijke groepen kunnen krijgen voor hun secretariaat). Zowel bij As 3 als Leader is het budget aan projectmiddelen nagenoeg volledig opgebruikt. De provincies en de Leadergebieden boekten een effectief restbudget van 1,6 miljoen euro of 2,4% van de voorziene begroting.

Figuur 4: Budgettaire eindevaluatie volgens as
Bron: goedgekeurde projecten (eindevaluatie)

Figuur 5 toont dat bij As 3 de provincies Antwerpen en West-Vlaanderen de volledige besteding van het toegewezen budget benaderen. Wat Leader betreft, zijn het voornamelijk de Oost-Vlaamse Leader-gebieden en Midden-Kempen beweegt! die meer dan 5% aan restmiddelen boeken. De Limburgse PG's en Hageland gaven meer uit dan initieel voorzien, dit ten gevolg van rekenfouten binnen de PG's. Die afwijkingen werden opgevangen door verschuiving van vrijgekomen werkingsbudget van de respectievelijke PG's en de As 3 – middelen. Hageland daarentegen heeft gebruik gemaakt van een beperkt vrijgekomen budget van het Pajottenland, om de Leaderbesteding in de provincie Vlaams-Brabant op 100% te brengen. Ook het Tielts Plateau bereikt een maximale middelenaanwending.

Figuur 5: Budgettaire eindevaluatie volgens provincie / Leadergebied
 Bron: goedgekeurde projecten (eindevaluatie)

2 ANALYSE VAN DE PROJECTEN

De basisgegevens voor onderstaande vergelijkingen zijn alle goedgekeurde projecten in As 3 en Leader.

Voor het berekenen van de percentages voor de verschillende parameters wordt het bedrag aan cofinanciering als basis gebruikt. Dat maakt duidelijk hoeveel middelen de overheid aan elk van de promotoren en maatregelen besteedt, onafhankelijk van de eigen inbreng van de promotor en onafhankelijk van het aantal projecten. Het aantal projecten wordt hierna afzonderlijk besproken en waar relevant zijn aantallen en/of totale projectbudgetten in de tekst toegevoegd. Enkel voor het aantal samenwerkingen werden de percentages berekend op basis van het aantal projecten, omdat de cofinanciering daarbij van onderschikt belang is.

De grafieken en berekeningen in deze analyse vertrekken van de goedgekeurde bedragen en niet van de effectieve uitbetalingen. Uit de gegevens van de beheersdienst blijkt dat slechts een heel beperkt aantal projecten na goedkeuring niet of niet volledig wordt uitgevoerd.

Uit een inhoudelijke analyse voor de 79 in 2007 goedgekeurde As 3-projecten blijkt dat 96% werd uitgevoerd zoals goedgekeurd (Figuur 6). Drie projecten hebben de doelstellingen niet of slechts gedeeltelijk behaald, of werden stopgezet. De percentages voor de andere jaren en voor Leader zijn vergelijkbaar. Voor de beoordeling werd gebruik gemaakt van het eindverslag, eventuele verslagen van terreincontrole en tussentijdse verslagen.

Figuur 6: Evaluatie van de As 3-projecten uit 2007 (79 projecten)
Bron: eigen verwerking

////////////////////////////////////

Achtereenvolgens worden het aantal projecten, de verhouding tussen ingediende en goedgekeurde projecten, de gemiddelde projectgrootte, de thematische verdeling van PDPOII-middelen, de projectpromotor en het projectgebied besproken.

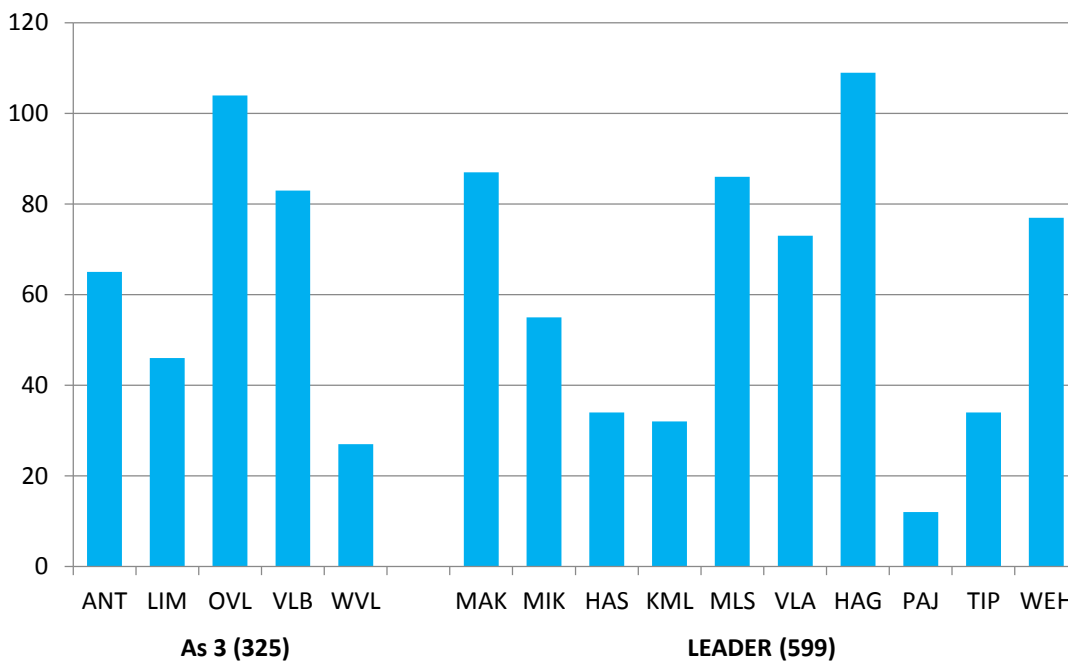
2.1 AANTAL PROJECTEN

Figuur 7 toont het aantal projecten dat elke provincie en Plaatselijke Groep (PG) met het beschikbare budget goedkeurde. In totaal werden 924 projecten goedgekeurd. Het aantal projecten per gebied gaat van 12 in het Pajottenland tot 109 in het Hageland.

Het aantal projecten per gebied hangt uiteraard samen met de budgetten waarover de verschillende gebieden beschikken. In wat volgt zal ook duidelijk worden dat het verschil in het aantal projecten samenhangt met de grootte van de projecten, de as waarbinnen het is goedgekeurd, het projectgebied, de projectpromotor, het thema, ...

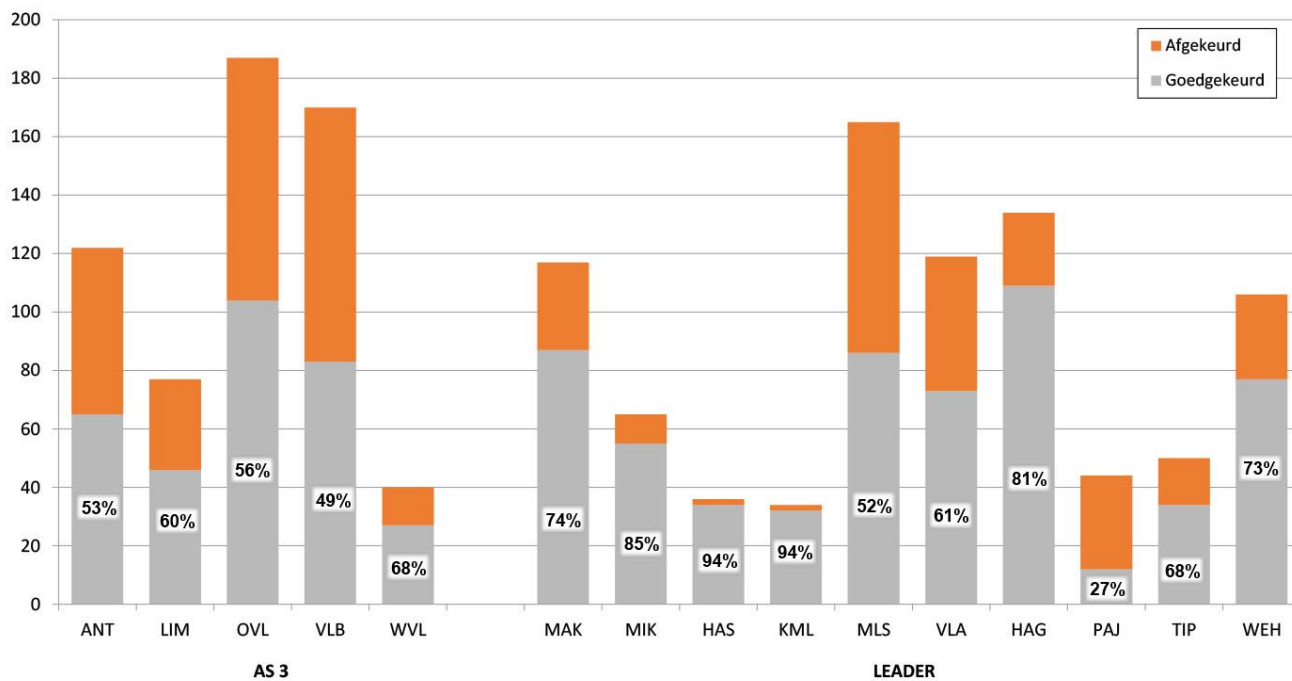
Figuur 7: Aantal goedgekeurde projecten per provincie/Leadergebied

Bron: goedgekeurde projecten (eindevaluatie)

Figuur 9: Aantal ingediende en goedgekeurde projecten volgens provincie / Leadergebied

Bron: goedgekeurde projecten (eindevaluatie)

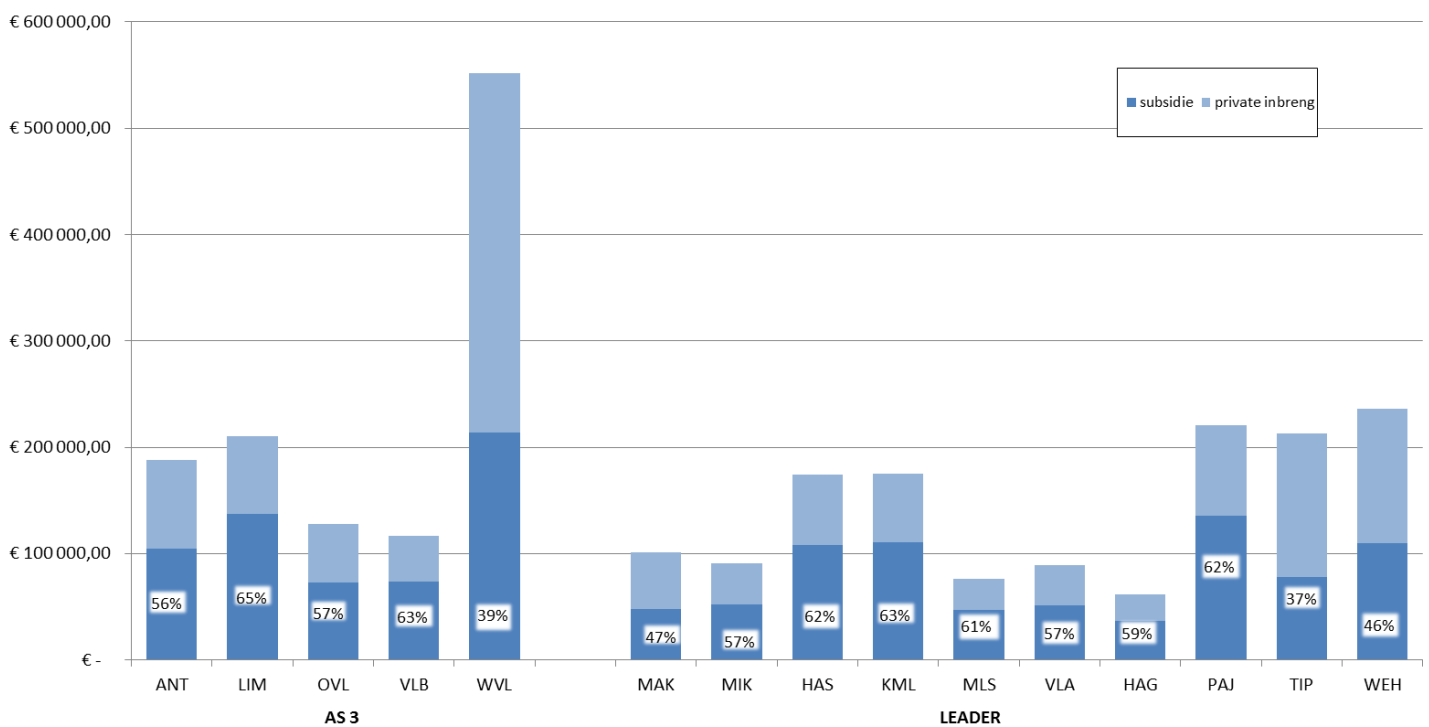

In Oost-Vlaanderen en Vlaams-Brabant worden relatief kleine projecten goedgekeurd in As 3 en nog kleinere in Leader. In Vlaams-Brabant is er ook een groot verschil tussen beide Leadergebieden. Waar Hageland gemiddeld heel kleine projecten ondersteunt, doet Pajottenland het tegenovergestelde met gemiddeld de grootste Leaderprojecten. De Pajotse projecten brengen dan ook diverse initiatieven samen rond één thema.

Uit de hierop volgende analyses en figuren zal blijken dat grote projecten zowel kunnen samenhangen met zware materiële investeringen (bv. West-Vlaanderen) of met projecten die een groot projectgebied hebben (bv. het volledige Pajottenland).

Uit de grafiek blijkt ook dat sommige provincies en Leadergebieden de maximumgrens van 65% cofinanciering benaderen, terwijl andere provincies en Leadergebieden in hun respectieve strategieën strengere cofinancieringspercentages vastlegden. Dat is duidelijk het geval in West-Vlaanderen (As 3 en Leader), waar in het Provinciaal Plattelandsontwikkelingsplan een lager cofinancieringspercentage van 30% voor investeringen werd vastgelegd. PG Hageland werkt met een afwijkend maximaal cofinancieringspercentage van 60 %.

Figuur 11: Gemiddelde projectgrootte en projectsubsidie volgens provincie / Leadergebied
(Bron: goedgekeurde projecten (eindevaluatie))

2.4 THEMATISCHE VERDELING

Projecten in As 3 moeten passen in het Provinciaal Plattelandsbeleidsplan, Leaderprojecten in de Lokale Ontwikkelingsstrategie. Uiteraard hangen de thema's van de goedgekeurde projecten in de eerste plaats af van de ingediende projectvoorstellen. In dit hoofdstuk wordt de thematische verdeling van de PDPOII-middelen over de vijf maatregelen van de gebiedsgerichte werking besproken.

- Bevordering van toeristische activiteiten
- Basisvoorzieningen voor de economie en plattelandsbevolking
- Dorpskernvernieuwing en –ontwikkeling
- Instandhouding en opwaardering van het landelijk erfgoed
- Intermediaire dienstverlening

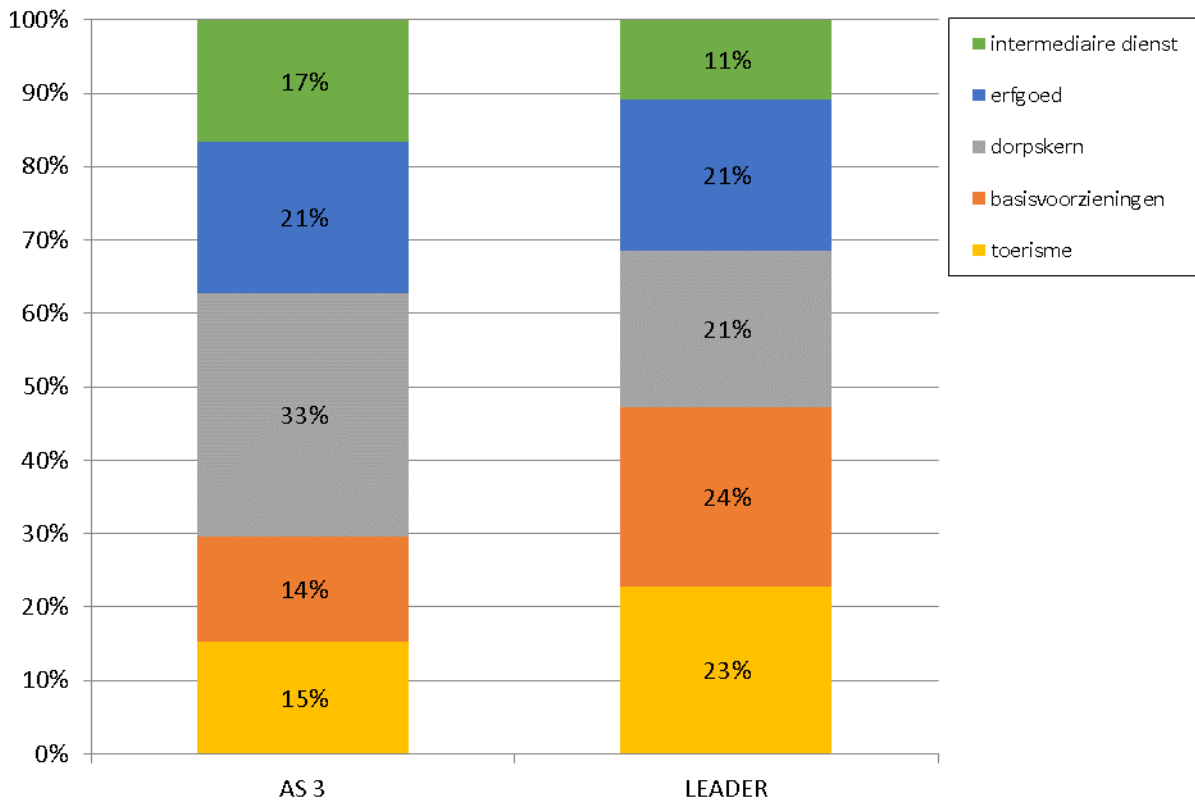
2.4.1 Verdeling over de maatregelen

In onderstaande figuren worden de projecten weergegeven volgens thema. De vijf thema's komen overeen met de vijf maatregelen zoals ze in de gebiedsgerichte werking van As 3 in het PDPOII zijn beschreven. De Leadergroepen konden binnen de overkoepelende doelstelling 'leefkwaliteit op het platteland en diversificatie van de plattelandseconomie' eigen thematische doelstellingen formuleren. Sommige Leadergroepen hielden het bij de vijf maatregelen, anderen formuleerden eigen doelstellingen. Om een vergelijking mogelijk te maken werden alle Leaderprojecten toch ingedeeld volgens de vijf maatregelen van As 3. De percentages zijn berekend op basis van de goedgekeurde subsidie.

Het valt te verwachten dat de maatregelen waarin vaak infrastructuurwerken worden uitgevoerd een groter aandeel in de verdeling van de cofinanciering hebben. Dat blijkt dan ook uit de verdeling van de gebiedsgerichte PDPOII-middelen (as 3 en Leader samen): 27% voor dorpskernvernieuwing, 21% voor landelijk erfgoed, 20% voor basisvoorzieningen, 19% voor toerisme en 13% voor intermediaire dienstverlening.

Figuur 12: Thematische verdeling van de subsidies volgens as
 Bron: goedgekeurde projecten (Eindevaluatie)

Figuur 12 toont het verschil in focus tussen de beide assen. In As 3 is er meer aandacht voor intermediaire dienstverlening ter bevordering van ruraal ondernemerschap en dorpskernvernieuwing terwijl de Leadergebieden meer inzetten op toerisme en vooral basisvoorzieningen voor de economie en de plattelandsbevolking.

De beperkte aandacht voor intermediaire dienstverlening binnen Leader is opmerkelijk aangezien uit de mid-term evaluatie blijkt dat de Leadercoördinatoren het verhogen van menselijk potentieel en managementvaardigheden als één van de belangrijke doelstellingen van Leader vinden. Behalve projecten rond intermediaire dienstverlening kunnen ook vormingen voor PG-leden en promotoren betaald uit het werkingsbudget van de PG daartoe bijdragen.

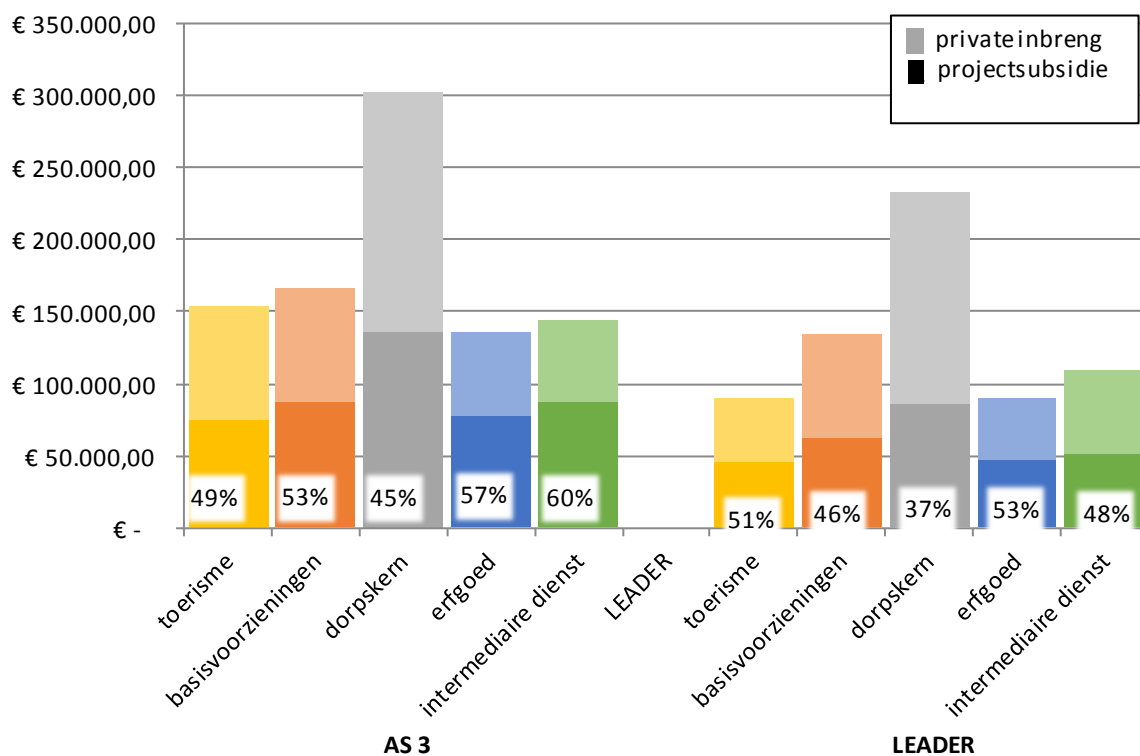
De twee submaatregelen rond paardenhouderij die in 2009 aan het PDPOII werden toegevoegd konden voor het eerst worden toegepast in de As 3-oproepen van 2011. Slechts één project werd goedgekeurd. Dat was

een project over therapeutisch paardrijden voor mensen met een beperking. Dat project zit vervat onder de submaatregel ontwikkeling van de paardenhouderij als economische drager op het platteland¹.

In Figuur 13 is de eerder besproken gemiddelde projectgrootte uitgesplitst in de vijf thema's. Projecten binnen Leader blijken gemiddeld voor elk van de vijf thema's kleiner te zijn. Bij de toeristische projecten is het verschil het grootst: de Leaderprojecten binnen dat thema zijn ongeveer de helft zo groot als de As 3-projecten. Verder maakt deze grafiek duidelijk dat vooral dorpskernvernieuwingen en –ontwikkelingen heel wat minder dan de toegestane 65% cofinanciering krijgen.

Figuur 13: Projectgrootte en projectsubsidie per maatregel volgens as
Bron: goedgekeurde projecten (Eindevaluatie)

¹ Hoewel tijdens het PDPO II - programma er slechts 1 project werd ingediend onder de submaatregelen m.b.t. paardenhouderij en omgevingskwaliteit, zijn er wel verschillende projecten goedgekeurd die de paardensector begunstigt. Die projecten kaderen dan in andere maatregelen, zoals toerisme (bv. paardenverhuur) of intermediaire dienstverlening (bv. voorlichtingsreeks over hypotherapie). Aan de nieuwe submaatregelen werd geen budgetverhoging gekoppeld.

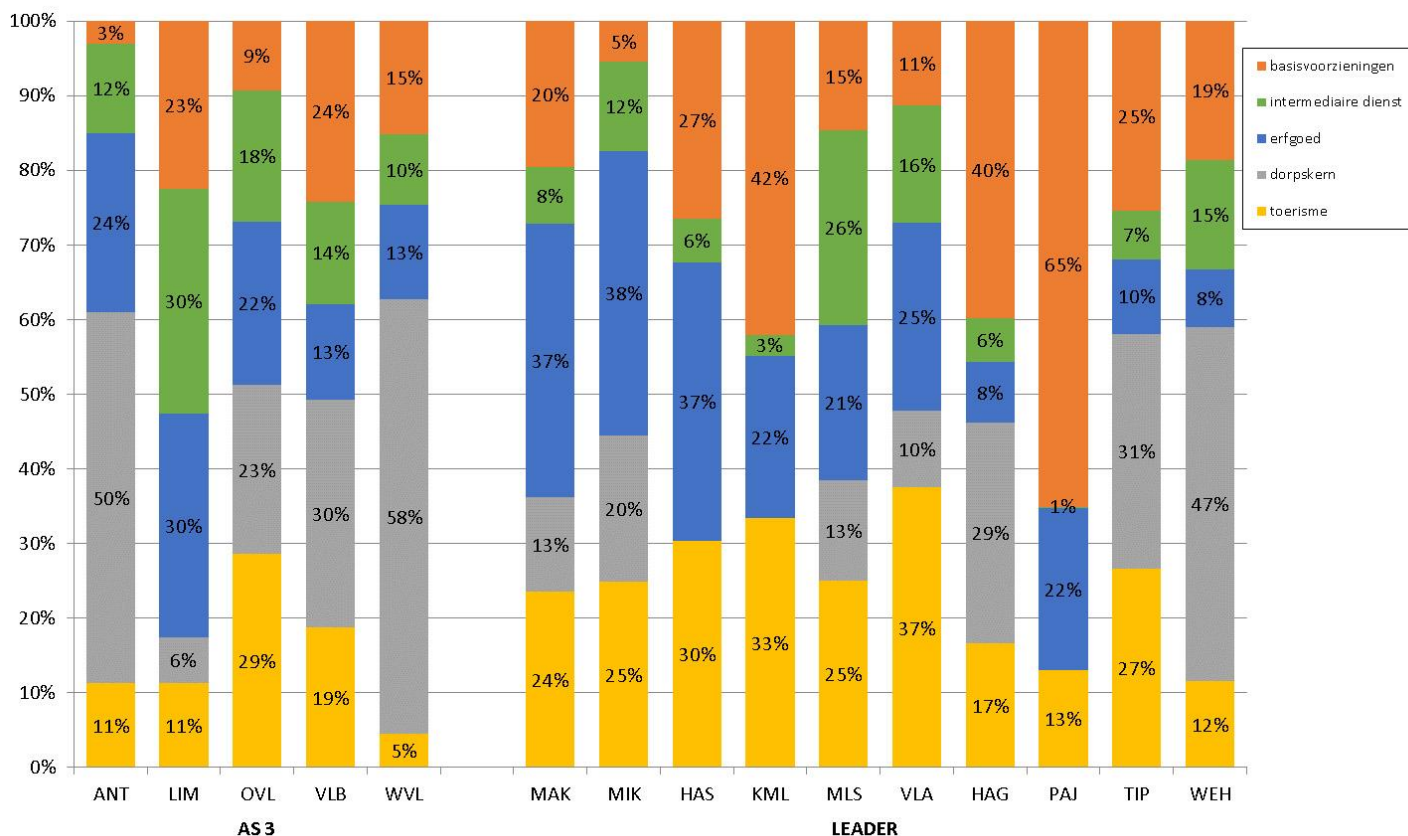

Zoals in de andere analyses verbergt ook hier de vergelijking tussen de assen veel grotere verschillen tussen de verschillende provincies en Leadergebieden. In As 3 valt onmiddellijk het grote aandeel dorpskernvernieuwing en –ontwikkeling in West-Vlaanderen en Antwerpen op. Limburg voorziet in heel wat middelen voor erfgoed en intermediaire dienstverlening en Oost-Vlaanderen zet relatief veel in op het bevorderen van toeristische activiteiten.

In Leader valt de grote inzet van het Pajottenland voor basisvoorzieningen op. De Antwerpse gebieden zetten sterk in op landelijk erfgoed en Vlaamse Ardennen spendeert het meest van alle gebieden aan toerisme. Westhoek zet, net als de provincie West-Vlaanderen, heel wat middelen in voor de dorpskernvernieuwing en -ontwikkeling. Intermediaire dienstverlening is een belangrijke uitgavepost in Meetjesland, Leie & Schelde. De Limburgse Leadergebieden geven geen PDPOII-steun aan dorpskernvernieuwing en -ontwikkeling.

Figuur 14: Thematische verdeling van de subsidies volgens provincie / Leadergebied

Bron: goedgekeurde projecten (Eindevaluatie)

2.5 PROJECTPROMOTOR

Projectfiches worden na indiening eerst gecontroleerd op ontvankelijkheid. Een belangrijk ontvankelijkheids criterium is het statuut van de promotor(en). Een project staat of valt immers met de capaciteit van de promotor. Ook samenwerking in een project tussen promotoren uit verschillende sectoren of binnen een ruimere regio kunnen belangrijk zijn om tot een gedragen project te komen.

Terwijl in As 3 de mogelijke promotoren afhangen van de 5 thema's, zijn de Leadergebieden vrij in het bepalen van de mogelijke promotoren.

De begunstigden in As 3 worden per thema in het PDPOII aangegeven:

- Toeristische activiteiten (313): lokale besturen, publiekrechtelijke rechtspersonen² en toeristische en recreatieve verenigingen;
- Basisvoorzieningen (321): lokale besturen, publiekrechtelijke rechtspersonen en middenveldorganisaties (vakorganisaties);
- Dorpskernvernieuwing en –ontwikkeling (322): lokale besturen, publiekrechtelijke rechtspersonen en lokale verenigingen (voor dorps- en gemeenschapshuizen);
- Landelijk erfgoed (323A): lokale besturen, publiekrechtelijke rechtspersonen en vzw's
- Intermediaire dienstverlening (331): lokale besturen, publiekrechtelijke rechtspersonen, middenveldorganisaties en verenigingen.

In Leader bepaalden de PG's dus zelf de toegelaten promotoren. Algemeen zijn de regels soepeler dan in As 3. Leadergebieden kunnen bijvoorbeeld bedrijven, feitelijke verenigingen en natuurlijke personen toelaten een project in te dienen. Uit Tabel 1 blijken heel wat verschillen. Feitelijke Verenigingen en natuurlijke personen worden in de meeste PG's niet uitgesloten, maar kunnen meestal enkel onder begeleiding van een intermediair. De Limburgse PG's Haspengouw en Kempen-Maasland aanvaarden als promotor enkel lokale besturen, publiekrechtelijke rechtspersonen, non-profitorganisaties met rechtspersoonlijkheid en cvba³'s . De Antwerpse PG's geven alle soorten promotoren een kans om een project in te dienen maar geven wel de voorkeur aan gebiedseigen promotoren. Vlaamse Ardennen beklemtoont sterk de sociale economie als mogelijke begunstigde (VSO⁴-statuut).

² Er bestaat geen algemeen geldende definitie of omschrijving van publiek- en privaatrechtelijke rechtspersonen. Enkele criteria moeten afgewogen worden om te bepalen of een rechtspersoon eerder publiek dan wel eerder privaat is. Bij twijfel geeft de juridische dienst van VLM uitsluitsel op basis van de statuten van de vereniging.

³ Coöperatieve Vennootschap met Beperkte Aansprakelijkheid

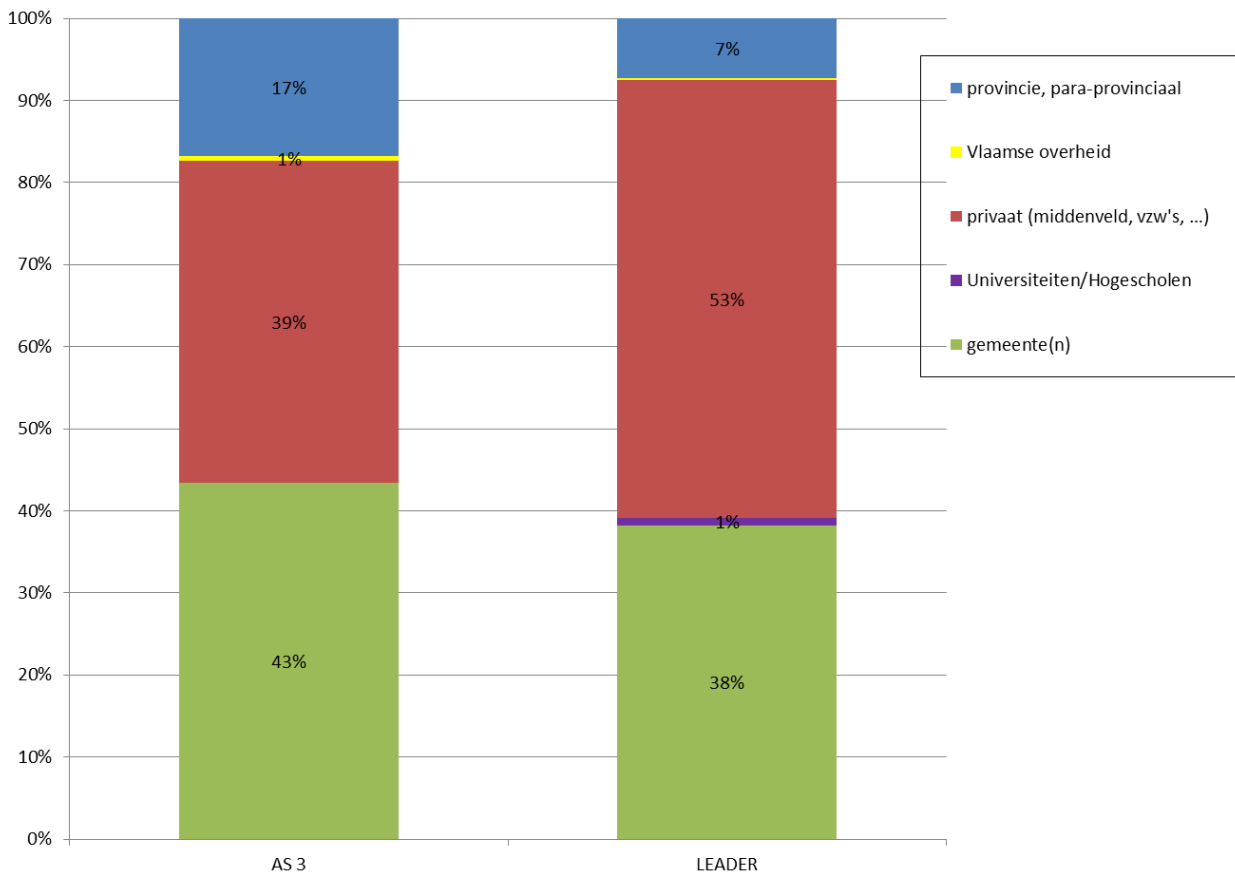
⁴ Vennootschap met Sociaal Oogmerk

Tabel 1: Mogelijke begunstigen

Bron: PDPOII, draaiboeken Leadergebieden, eigen verwerking

	lokale besturen	publiekrechtelijke organisaties	Middenveld	non-profitorganisaties met rechtspersoonlijkheid (vereniging, vzw, intercommunale,	profitorganisaties	feitelijke verenigingen (FV)	natuurlijke personen (NP)	Opmerkingen
toerisme	X	x		x				
basisvoorziening	X	x	X					
dorpskern	X	x		x				
Erfgoed	X	x		x				
interm. dienstv.	X	x	X	x				
MAK	X	x	X	x	x	x	x	
MIK	X	x	X	x	x	x	x	
HAS	X	x	X	x				vereniging: cvba
KML	X	x	X	x				vereniging: cvba
MLS	X	x	X	x	x	x	x	
VLA	X	x	X	x		x		vereniging: VSO
HAG	X	x	X	x	x	x	x	FV en NP, indien begeleid door intermediair
PAJ	X	x	X	x				
TIP	X	x	X	x	x	x	x	FV en NP, indien begeleid door intermediair
WEH	X	x	X	x	x	x	x	FV en NP, indien begeleid door intermediair

Figuur 15: Statuut promotor volgens as
 Bron: goedgekeurde projecten (eindsituatie)

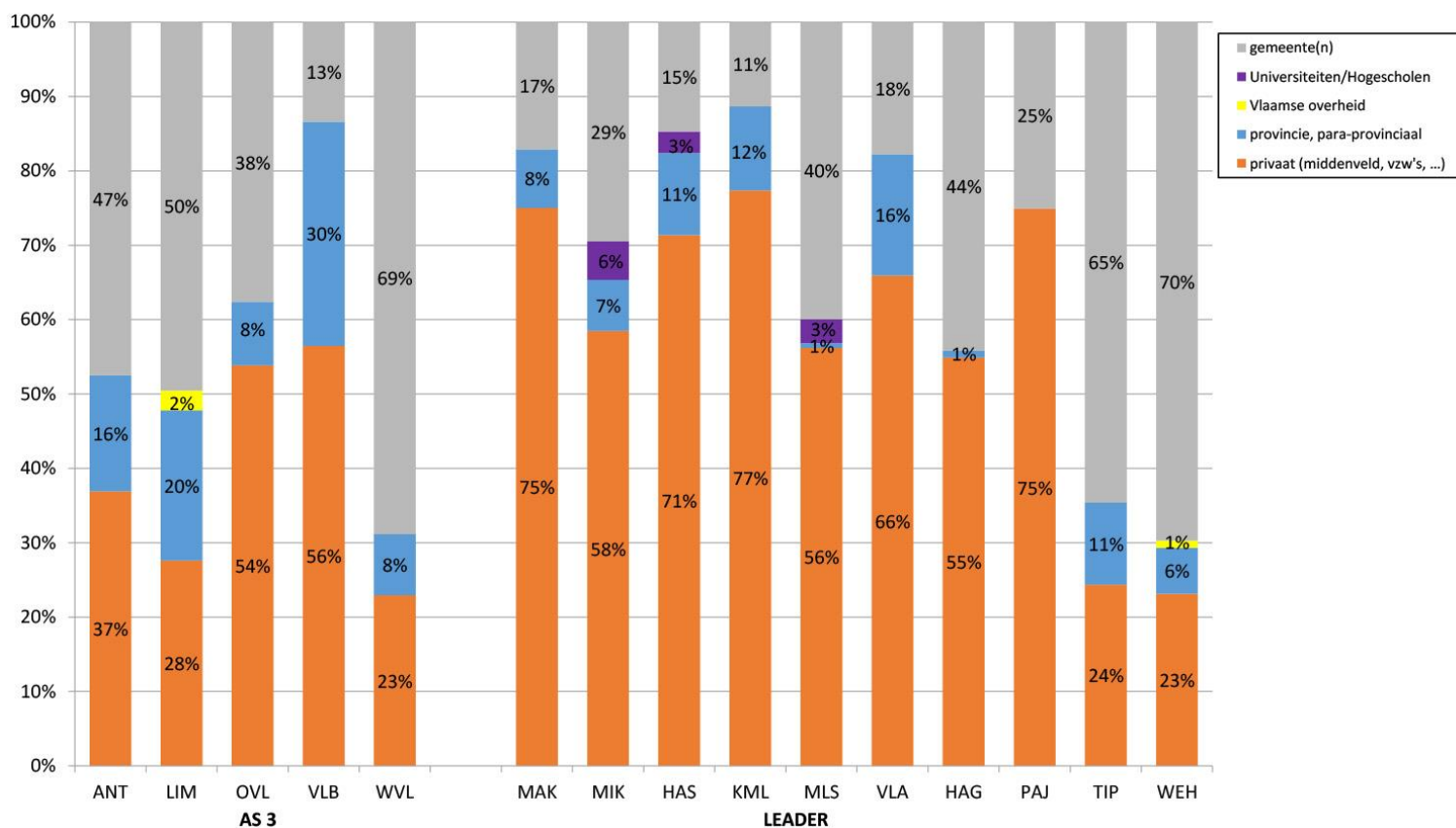

Overheid komen enkel voor in Limburg en de Westhoek. Universiteiten en Hogescholen vinden we terug in Meetjesland-Leie-Schelde, Midden-Kempen beweegt! en Haspengouw.

Een kruising van de analyse volgens statuut promotor met de verschillende maatregelen leverde enkele interessante resultaten op. Provinciale diensten blijken voornamelijk rond intermediaire dienstverlening te werken. Gemeenten dienen veelal projecten in rond dorpskernvernieuwing. Private promotoren zijn actief in alle plattelandsdomeinen van het platteland en dienen dan ook projecten in die verband houden met elk van de vijf maatregelen.

Figuur 16: Statuut promotor volgens provincie/Leadergebied
 Bron: Goedgekeurde projecten (eindevaluatie)

2.5.2 Meerdere promotoren

In As 3 en vooral in Leader wordt het aangaan van partnerships aangemoedigd. Partnerships zorgen voor meer integratie en interdisciplinariteit, waardoor projecten met een groot draagvlak ontstaan. In deze paragraaf wordt de verdeling van de samenwerkingen berekend op basis van het aantal projecten en niet op basis van de toegekende cofinanciering, zoals dat bij de andere grafieken het geval is.

Als een project wordt ingediend door meerdere indieners zijn twee varianten mogelijk:

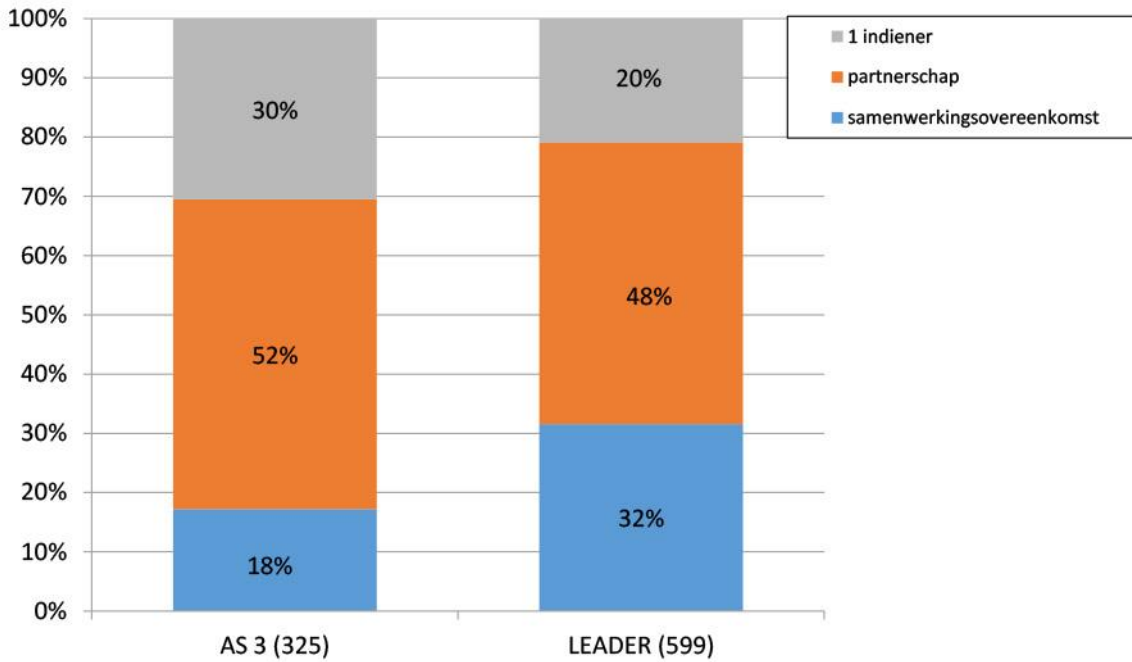
- Partnerschap: waarbij de partners wel inhoudelijk betrokken zijn maar enkel de kosten die door de hoofdpromotor gemaakt zijn, gefinancierd kunnen worden. Het gaat dan niet om samenwerking tussen verschillende diensten van eenzelfde koepelvereniging.
- Samenwerkingsovereenkomst (SWO): tussen de copromotoren zodat ze allen een 'eigen inbreng' inzetten en kosten kunnen declareren.

Bij een partnerschap moet de hoofdpromotor enkel in de projectfiche aangeven welke partners hij in het project betreft. Bij een samenwerkingsovereenkomst moet de hoofdpromotor een samenwerkingsovereenkomst bij de projectfiche voegen, die ondertekend is door de verschillende copromotoren.

In Figuur 17 komt de klemtoon op samenwerking binnen Leader ook in het aantal projecten met een samenwerkingsovereenkomst tot uiting. Bij 32% van de Leaderprojecten wordt een samenwerkingsovereenkomst opgemaakt, tegenover 18% bij de As 3-projecten. Het aantal projecten met partners is zowel voor As 3 als voor Leader bijna gelijk, In As 3 werden heel wat meer projecten met één indiener goedgekeurd.

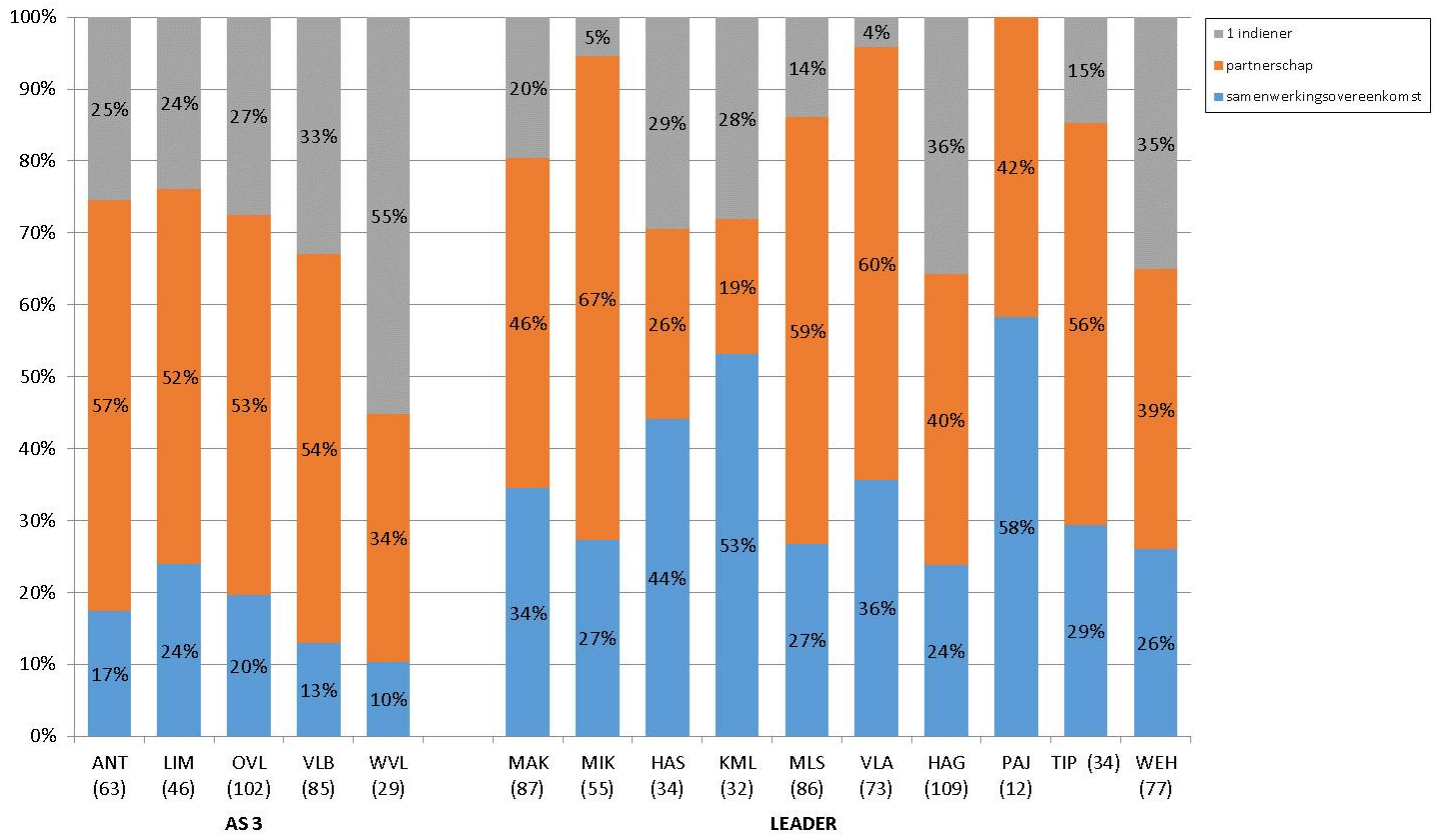
Figuur 17: Verdeling van het aantal projecten naar type samenwerking volgens as
 Bron: goedgekeurde projecten (eindevaluatie)

In de uitsplitsing tussen provincies/Leadergebieden (Figuur 18) wordt duidelijk dat sommige PG's extra inzetten op projecten met meerdere copromotoren. Ze formuleren samenwerking dan ook als aparte doelstelling in de ontwikkelingsstrategie. Uit de grafiek blijkt duidelijk dat in het Pajottenland maar ook in Kempen-Maasland zeer veel van de goedgekeurde projecten met een samenwerkingsovereenkomst werken. De cofinanciering van projecten met één promotor komt duidelijk meer voor in As 3 en dan vooral in West-Vlaanderen en (iets minder) in Vlaams-Brabant. Ook in Leader is er in die twee provincies telkens één Leadergebied, Westhoek en Hageland, met een hoog aantal projecten met één indiener. Midden-Kempen beweegt!, Vlaamse Ardennen, Pajottenland en Tielts Plateau hebben echter nauwelijks of geen projecten goedgekeurd die door één promotor werden ingediend. Het Tielts Plateau moedigt samenwerking onder bepaalde doelstellingen specifiek aan door 50% steun te geven voor één project in een gemeente maar dat percentage per bijkomende gemeente op te trekken met 5% (met een plafond van 65%).

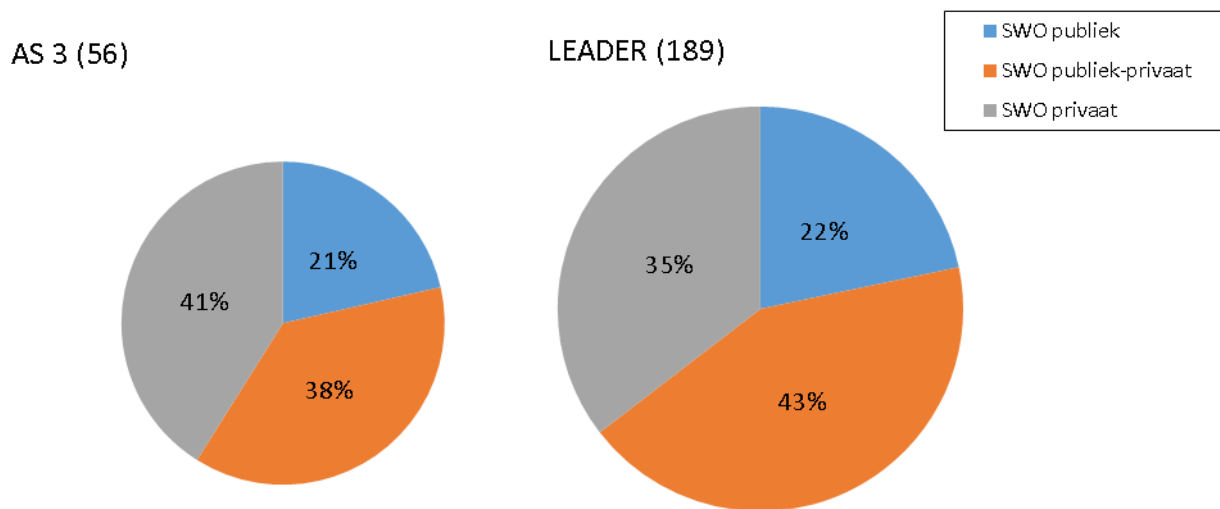
Figuur 18: Verdeling van het aantal projecten naar type samenwerking volgens provincie / Leadergebied
 Bron: Goedgekeurde projecten (eindevaluatie)

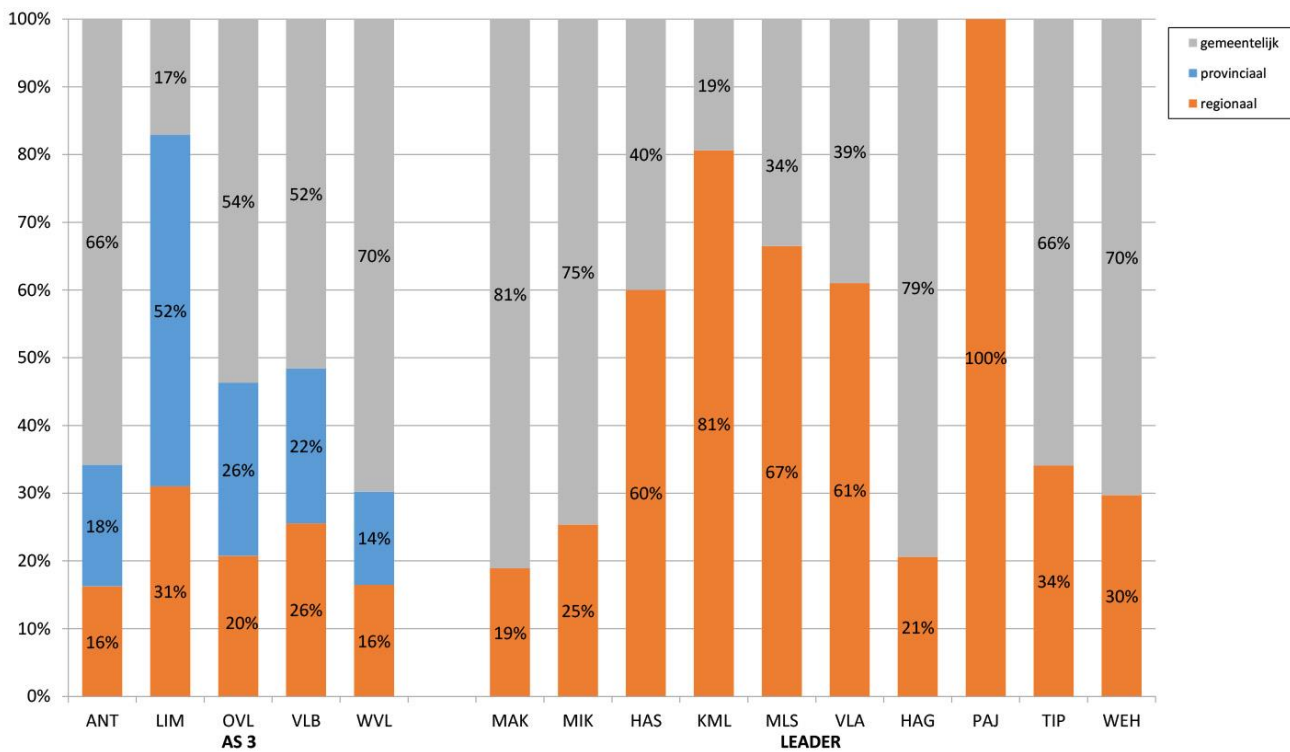
Figuur 19 geeft van beide assen de verdeling van de samenwerkingsovereenkomsten volgens het statuut van de verschillende copromotoren weer. Zoals eerder aangegeven zijn in Leader heel wat meer projecten met een samenwerkingsovereenkomst dan in As 3, 189 projecten tegenover 56. Daaruit blijkt dat de samenwerkingsovereenkomsten vooral gemaakt worden tussen private copromotoren enerzijds en tussen publieke en private copromotoren anderzijds. De verschillen tussen beide assen zijn niet erg groot. Het aantal samenwerkingsovereenkomsten met enkel publieke promotoren is bij Leader en As 3 nagenoeg gelijk. Leader heeft duidelijk meer publiek-privaat en private samenwerkingen dan As 3.

Figuur 19: Aantal projecten met samenwerkingsovereenkomst (SWO) naar statuut van de promotoren volgens as

Bron: goedgekeurde projecten (eindevaluatie)

Figuur 21:
 Projectgebied volgens provincie / Leadergebied
 Bron: Goedgekeurde projecten (eindevaluatie)

3.1.2 Maatregel 321: Basisvoorzieningen voor de economie en de plattelandsbevolking

Ook uit de gegevens in tabel 3 blijkt dat er hogere resultaten worden geboekt bij Leader maar dat daarvoor beduidend meer projecten nodig waren. Hogerop (In '2.3 projectgrootte') bleek dat de gemiddelde projectgrootte van een Leaderproject veel kleiner is dan van een As 3 project. Het kleinschalige karakter binnen Leader resulteerde dus in minder bereikte inwoners per project. De vooropgestelde doelstelling van 1,3 miljoen inwoners dat van de basisvoorzieningen geniet, wordt binnen As 3 bijna gehaald.

Tabel 3: Maatregel 313

Bron: afgelopen As 3-projecten en afgelopen Leaderprojecten

Basisvoorzieningen	# projecten	# inwoners in ruraal gebied dat van de basisvoorzieningen geniet	Doelstelling 2007-2013	% van doelstelling	# bijkomende internetaansluitingen	Doelstelling 2007-2013	% van doelstelling
As 3	50	1.236.223	1.340.000	92%	10.383	10400	100%
Leader	132	1.928.391	nvt	nvt	29	nvt	nvt

De indicator 'aantal bijkomende internetaansluitingen' werd door Europa geformuleerd en is vooral relevant in afgelegen plattelandsgebieden. In Vlaanderen blijken in hoofdzaak binnen As 3-projecten bijkomende internetaansluitingen gerealiseerd.

3.1.3 Maatregel 322: Dorpskernvernieuwing en – ontwikkeling

De cijfers in tabel 4 tonen dat in beide assen ongeveer evenveel inwoners van de plattelandsgebieden kunnen gebruik maken van de verbeterde voorzieningen in de dorpskern voortkomende uit ongeveer evenveel gerealiseerde projecten. Dat is heel wat minder dan het vooropgestelde en waarschijnlijk te ambitieuze streefcijfer.

Tabel 4: Maatregel 322

Bron: afgelopen As 3-projecten en afgelopen Leaderprojecten

Dorpskern	# projecten	inwoners die van de verbeterde voorzieningen profiteren	doelstelling 2007-2013	% van doelstelling
As 3	74	504.020	1.365.925	37%
Leader	83	504.604	nvt	nvt

gemeenschapsvoorzieningen, de diversificatie van de plattelandseconomie, het verhogen van de bestuurskracht van lokale besturen en de convergentie tussen plattelandsgebieden aan bod. De Europese impactindicatoren zijn echter zeer beperkt. Er is dan ook geen sprake van het meten van de impact van het programma op een regio of streek. Toch zou dat interessante informatie opleveren. Enkel in PG Vlaamse Ardennen dacht men bij het begin van het programma aan het uitvoeren van een zogenaamde nulmeting, om die meting na afloop van het programma te herhalen. Door een gebrek aan financiering en wetenschappelijke ondersteuning is dit uiteindelijk niet doorgegaan.

In het kader van deze evaluatie beperken we ons tot de enige door Europa opgelegde impactindicator met relevantie voor de gebiedsgerichte werking van As 3 en Leader: tewerkstellingscreatie uit het bevorderen van toeristische activiteiten binnen As 3 en uit de Leaderprojecten.

Uit Tabel 7 blijkt dat binnen de toeristische As 3-projecten 116 banen werden gecreëerd. Voor alle afgelopen Leaderprojecten samen telde men 216,8 extra banen. De verdeling volgens leeftijd ligt voor beiden in dezelfde lijn: in totaal wordt 83% van de gecreëerde banen ingevuld door mensen ouder dan 25 jaar. Algemeen is de verdeling volgens geslacht, vrij gelijkmatig verspreid al valt op dat de banen in de toeristische activiteiten van As 3 vooral door mannen zijn ingevuld, terwijl in Leader vooral extra vrouwen werden tewerkgesteld.

Tabel 7: Impact op werkgelegenheid binnen As 3 en Leader
Bron: afgelopen toeristische As 3-projecten en alle afgelopen Leaderprojecten

Werkgelegenheid	mannen		vrouwen		totaal	doelstelling 2007-2013	% van doelstelling
	<25	>=25	<25	>=25			
As 3 - toerisme	7,59	61,19	9,18	38,23	116,20	182	64%
Leader - alle projecten	17,80	72,20	20,50	106,30	216,80	nvt	nvt
totaal	25,39	133,39	29,68	144,53	333,00	nvt	nvt
	8%	40%	9%	43%	100%	nvt	nvt

4 SAMENWERKINGSPROJECTEN

In Leader wordt een maatregel voorzien die aanzet tot samenwerking met andere Plaatselijke Groepen of met andere gebieden die volgens de Leadermethodiek (bottom-up, gebiedsgericht, privaat-publiek samenwerkingsverband, e.d.) georganiseerd zijn. In tegenstelling tot de Leader+ - periode 2000-2006, waarbij er een gezamenlijk samenwerkingsbudget was voor oproepen die op Vlaams niveau werden gelanceerd, had elke Plaatselijke Groep een eigen budget van 125.000 euro. Om samenwerking te stimuleren, werd in PDPOII een cofinancieringspercentage van maximaal 95% voorzien (t.o.v. 65% voor reguliere projecten). Met de 1.250.000 euro, dat is ongeveer 3% van het totale Leaderbudget, konden Leadergebieden samenwerkingsprojecten financieren die verenigbaar zijn met de doelstellingen uit de eigen LOS.

Om in aanmerking te komen voor subsidie vanuit de maatregel samenwerking diende de PG een projectvoorstel in bij de beheersdienst. Dat kon doorlopend vanaf april 2009. De beheersdienst legde elk voorstel ter advisering voor aan het PMC van de provincie waarin het Leadergebied zich bevindt en aan een Vlaamse technische werkgroep. De twee adviezen werden vervolgens voorgelegd aan de bevoegde minister die het samenwerkingsvoorstel uiteindelijk goed- of afkeurde. Bij een positieve beslissing werd de Europese Commissie op de hoogte gebracht van het project. Elk samenwerkingsvoorstel werd voor maximaal 95% betaald, behalve een beperkt deel van de voorbereidingskosten dat volledig kon worden gefinancierd.

Tabel 8: Maatregel 421: samenwerking

Bron: goedgekeurde As 4 – samenwerkingsprojecten (Eindevaluatie)

	doelstelling 2007-2013 / voorzien budget	goedgekeurd	% van doelstelling
Aantal projecten	20	14	70%
Aantal gesteunde PG's	10	10	100%
Budget samenwerking	€ 1.250.000	€ 1.249.537	99%

Uit tabel 8 blijkt dat er minder projecten werden goedgekeurd dan als PDPO II - doelstelling werd vooropgesteld. Bijna het volledige budget wordt verdeeld over 14 projecten. Alle PG's hadden minstens één lopend samenwerkingsproject in hun gebied.

Er bestaan drie soorten samenwerking: binnen de regio Vlaanderen, binnen de lidstaat België en transnationale coöperatie (binnen de EU of erbuiten). Officieel zijn het de PG's die met elkaar samenwerken, maar het promotorschap kon ook gedelegeerd worden naar een organisatie, bestuur of persoon binnen het Leadergebied.

Er werden 14 samenwerkingsprojecten goedgekeurd:

- tien transnationaal,
- één Belgische samenwerking (Vlaanderen-Wallonië)
- drie zuiver Vlaamse initiatieven.

In 6 van de 14 projecten gebeurt het promotorschap door de PG zelf. In de andere gevallen delegeerde de PG de uitvoering naar actoren binnen het gebied. De manier waarop PG's tot samenwerkingsprojecten kwamen, varieert. In het Pajottenland kreeg het secretariaat de taak om samenwerkingsvoorstellen uit te werken. In de Westhoek daarentegen deed de PG een oproep om samenwerkingsvoorstellen in te dienen, waarna het secretariaat een begeleidende taak opnam. Er was slechts één project dat samenwerking met Wallonië vooropstelde. Bij de transnationale projecten kwamen de partners uitsluitend uit Nederland, Frankrijk en Polen.

5 BESLUIT

De gebiedsgerichte plattelandswerking 2007-2013 leverde 924 projecten op, die bijdroegen aan de verhoging van de leefkwaliteit en de diversificatie van de plattelandseconomie. Europa, Vlaanderen en de provincies legden daarvoor 65 miljoen op tafel. Uit deze eindevaluatie blijkt dat er een grote diversiteit is aan projecttypes, promotoren, partnerschappen,... De plattelandswerking blijkt een gebiedsgericht en gedifferentieerd beleid te zijn dat bottom-up initiatieven alle kansen geeft om tot (boven)lokaal resultaat te komen.

Het onderzoek van de As 3 – projecten uit 2007 stelde vast dat nagenoeg alle projecten worden uitgevoerd zoals aangevraagd, maar het zou interessant zijn om na te gaan wat er met de projecten gebeurde na de looptijd. De plattelandsmatregelen zorgen namelijk voor een tijdelijke, financiële stimulans wat geen garantie is voor blijvend resultaat op lange termijn. Waren de 333 bijkomende jobs duurzaam genoeg, zodat die blijven bestaan nadat de projecten aflopen? Uit deze evaluatie bleek ook dat voornamelijk binnen Leader samenwerking met andere partners centraal stond. Blijft er vandaag nog iets over van de gezamenlijke projectervaringen? Hebben PDPO – projecten bij bepaalde organisaties effectief een kentering teweeg gebracht naar een meer multisectoriële aanpak?

Verder evaluatieonderzoek dringt zich dan ook op. Momenteel werkt een consortium (waaronder Idea Consult) aan de ex-post evaluatie van het programma. Mogelijks bieden zij een gefundeerd antwoord op deze vragen. Binnen PDPO III zal VLM verderwerken aan een aangepast monitoringkader dat antwoorden kan bieden op de Vlaamse vragen. Meten is immers weten, met een daadkrachtig en efficiënt plattelandbeleid tot gevolg.

©Provincie Oost-Vlaanderen

6.2 LIJST VAN TABELLEN

Tabel 1:	Mogelijke begunstigen	22
Tabel 2:	Maatregel 313	33
Tabel 3:	Maatregel 321	34
Tabel 4:	Maatregel 322	34
Tabel 5:	Maatregel 323	35
Tabel 6:	Maatregel 331	35
Tabel 7:	Impact op werkgelegenheid binnen As3 en Leader	36
Tabel 8:	Maatregel 421: samenwerking	37
Tabel 9:	Goedgekeurde samenwerkingsprojecten binnen maatregel 421	39

© Provincie Limburg

6.3 BRONNEN

6.3.1 Schriftelijke bronnen

- Aandachtspunten PDPOII (VVSG, 20 mei 2011)
- Aanvraagformulieren van promotoren en financiële en inhoudelijke voortgangsrapportages van projecten (As 3 en As 4) en Plaatselijke Groepen (As 4) (administratie beheersdienst, 2007- december 2015)
- Assessing the Impact of Rural Development Policies (incl. Leader). Extended Policy Brief (7th framework project RuDi, Juni 2010)
- Eindrapport Omschrijving Platteland (Afdeling Mobiliteit en Ruimtelijke Planning Universiteit Gent, april 2011)
- Knelpuntennota binnen het Programma voor Plattelandsontwikkeling – As 4 (Rurant, augustus 2009)
- Jaarverslagen PDPOII 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015 (Departement Landbouw & Visserij, Afdeling Monitoring & Studie, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015 en 2016)
- Mid-term evaluatie van het Vlaams Programmadocument voor Plattelandsontwikkeling 2007-2013 (Idea Consult, e.a. in opdracht van Departement Landbouw & Visserij, Afdeling Monitoring & Studie, 2010)
- Naar een Vlaams Plattelandsbeleidsplan (VLM, 2009)
- Nota verdeelsleutel van de Europese financiële middelen voor PDPOII (Assen 3 en 4) (VVP, april 2006)
- Onderzoek Omschrijving platteland (AMRP, Universiteit Gent, april 2011)
- PDPOII – As 3 & Leader: evaluatie door lokale besturen (VVSG, januari 2010)
- Programmadocument voor Plattelandsontwikkeling Vlaanderen 2007-2013 (goedgekeurd door de Vlaamse Regering, 27 oktober 2006)
- Vademecum As 3 (bijgewerkt intern VLM – document met overzicht van gehanteerde handleidingen en procedures, december 2013)
- Vademecum As 4 (bijgewerkt intern VLM – document met overzicht van gehanteerde handleidingen en procedures, december 2013)
- Vergelijking draaiboeken en doelstellingen PG's (intern VLM – document, medio 2010)
- Verordening (EG) nr.1698/2005 van de Raad van de Europese Unie van 20 september 2005 (Publicatieblad de Europese Unie, 21 oktober 2005)

6.3.2 Websites

- http://ec.europa.eu/agriculture/rurdev/countries/index_en.htm
- http://enrd.ec.europa.eu/rural-development-policy/country-information/rural-development-policy-fiches/en/rural-development-policy-fiches_home_en.cfm
- <http://www.ruraalnetwerk.be>

////////////////////////////////////

